

תוכנית ארצית ישראלית:

"מזוודות נפתחות בבתי המשפחות של ילדי הגנים היהודיים בתפוצות ובישראל"

בסימן

מתחזקים בחיבוק: עצמי, משפחתי, וקהילתי

"באתי לחזק ויצאתי מחובק, באתי לחבק ויצאתי מחוזק"

(א.ע.)

[מוזמנים להקליק ולצפות](#)

מנהלת אגף בכיר לחינוך הגיל הרך: **אורנה פז**
הממונה על גני הילדים: **ד"ר מירב תורג'מן**

ייזום, פיתוח והובלה:

איריס עץ-הדר, ממונה ארצית שותפויות, רשויות מקומיות 3–6

כתבו:

איריס עץ-הדר, ממונה ארצית שותפויות, רשויות מקומיות 3–6

רינת אלפיה, מדריכה ארצית לשפה ואוריינות

שרית איתן, מדריכה ארצית להורים

סיגל עמיר, מדריכה ארצית לאמנות

קראו והעירו:

ד"ר מירב תורג'מן, הממונה על גני הילדים

אורלי נעים, ממונה הכלה והשתלבות

נעמי צפורי, ממונה על היחידה להפעלה פדגוגית

אינה פלוטוב, מדריכה ארצית אחראית על יחידת מידענות ותקשוב

גרפיקה:

אינה פלוטוב, מדריכה ארצית אחראית על יחידת מידענות ותקשוב

הורים יקרים!

אנו שמחות להשיק איתכם תוכנית משותפת שבמסגרתה אתם מוזמנים לצאת למסע שהתחיל בגן הילדים בישראל ואתם מוזמנים להצטרף אליו בתפוצות. למסע תצאו עם ילדיכם, תפגשו ותכירו משפחות נוספות מהגן, תעמיקו את הקשרים, תקראו יחד ספרים שעוסקים בנושא 'החיבוק' ותתבוננו ביחד ביצירות אמנות בהן יש חיבוק. התכנית תתמקד השנה בסימן: מתחזקים בחיבוק: עצמי, משפחתי וקהילתי.

זוהי תוכנית ארצית שפועלת בשלושה מרחבים: גני, ביתי ורשותי קהילתי, בסנכרון מתמיד ובמטרה לטפח את מארג היחסים במשולש גן-בית-קהילה, בתוך כדי קידום השפה העברית והעשרתה וחינוך לאהבת האמנות.

"אם יוצאים מגיעים למקומות נפלאים!" כתב דוקטור סוס.

אנו תקווה שמסע זה יוביל את כולנו, ובעיקר את הילדים, למקומות נפלאים שאפשר למצוא רק בספרים וביצירות אמנות - מקומות של דמיון, יצירתיות וסקרנות, קידום ידע וערכים ויעניק השראה להתחזקות בחיבוק: עצמי, משפחתי וקהילתי ועשיית הטוב למען עצמנו, האחר והסביבה ולהגברת והפצת התחזקות הטוב בארצנו ובקהילות היהודיות בתפוצות.

מסע מהנה.

ד"ר מרב תורג'מן

הגב' אורנה פז

הממונה על גני הילדים 3-6

מנהלת אגף בכיר לחינוך הגיל הרך

- 5 .1 לפני שיוצאים לדרך
- 8 .2 לוח זמנים למסע המזוודה
- 9 .3 יוצאים לדרך
- 17 .4 על ערכו של חיבוק
- 21 .5 על חיבוק בספרות ילדים
- 39 .6 על חיבוק באמנות - מפגשים עם יצירות אמנות
- .7 צידה לדרך
- 56 על מזוודות וקהילתיות
- 57 קידום שפה בגיל הרך למה חשוב לצמצם פערים בשפה, ומדוע עכשיו?
- 58 אהבת הספר וחדוות הקריאה
- 61 כיצד להפוך למשפחה של קוראים?
- 63 כיצד להפוך למשפחה שוחרת תרבות ואומנות?
- 65 **זמן של קסם הורים וילדים:** קריאה משותפת בספרות ילדים התבוננות משותפת ביצירות אמנות
- 69 8. 'שבוע חיבוק ישראלי' שמתחיל בגני הילדים
- 71 9. נספח דפים לגזירה – מיועדים לצוות הגן

ילדים, הורים וצוותים יקרים!

אנו שמחים שהצטרפתם לתוכנית "מזוודות נפתחות בבתי המשפחות של גני הילדים בישראל" – בסימן גיבוש הלכידות החברתית ובדגש על התחזקות בחיבוק: עצמי, משפחתי וקהילתי.

מסע זה שמתחיל עכשיו, מחבר את הפסיפס הישראלי של החברה הישראלית, בארץ ובתפוצות ויוביל אתכם בדרך שבה תוכלו לפתח ולחזק ערכים כגון טיפוח ערכי הנתינה ההדדית, עזרה לזולת, לכידות משפחתית, התחזקות עצמית, חיזוק קהילתי, חיזוק תחושת השייכות, הערבות ההדדית ועוד. המסע אף יאפשר לחזק את קשרי הקהילה.

התוכנית מקדמת את הקשר שבין הצוות החינוכי להורי הגן ומאפשרת שיח מכבד, מקרב, עוטף ומכיל, העמקת ההיכרות, וכן יצירת מערכת יחסי גומלין בין הצוות החינוכי, המשפחות והרשות המקומית.

במהלך המסע תתארח כל משפחה אצל משפחה אחרת וגם תארח משפחה אחרת, וכך ייווצרו קשרים חדשים בין משפחות וילדים. במפגש תתקיים פעילות חווייתית ש"תצא" מתוך המזוודה שקיבלתם סביב קריאה משותפת של ספר ילדים והתבוננות משותפת ביצירת אמנות. הערך המוביל הוא ערך הנתינה ועשיית מעשים טובים למען האחר והסביבה ואילו יהיו החיבוקים שנעניק לזולת ולסביבה. הספר ייבחר על ידי הילדים מתוך ספריית הגן/הבית/הספרייה הציבורית. בהמשך החוברת מצורפות דוגמאות לפעילויות סביב שלושה ספרים שעוסקים בערכים אלו, פעילויות סביב שמונה יצירות אמנות בהם מופיע חיבוק. בהתאם לדוגמאות אלו תוכלו לפתח שיח וליצור פעילויות משותפות.

מטרת החוברת היא לסייע לכם להתקדם במסע ולקבל הסבר על ההתנהלות במרחבים השונים: המרחב הביתי, המרחב הגני והמרחב הקהילתי.

עוד תוכלו בחוברת למצוא שלל אפשרויות לגיוון המפגשים המשותפים עם המשפחה המתארכת אצלכם, נספחים וקישורים מעוררי עניין והשראה. **חשוב מאוד שהילדים יהיו שותפים פעילים ומעורבים במסע ויוכלו להשפיע עליו.**

כדי שהמסע יתנהל באופן מיטבי, אנו ממליצים לשמור על לוח הזמנים שקבעה הגנת, להשתמש בקבצים המצורפים או באלבומים/מחברות כדי לשתף את קהילת הגן כולה בחוויות וברשמים שאספתם בדרך כמו גם בהבאת הטוב והרעפתו דרך חיבוק מעצים לעצמכם, למשפחה ולקהילה.

מטרות התוכנית:

- ✓ מניעת בדידות בקהילה הישראלית בתפוצות
- ✓ טיפוח השפה העברית
- ✓ טיפוח הזיקה והאהבה לאמנות
- ✓ חיזוק הלכידות החברתית תוך טיפוח הקהילתיות והערבות ההדדית.
- ✓ התחזקות בחיבוק: עצמי, משפחתי, קהילתי.
- ✓ טיפוח הקשר בין הורים וילדים
- ✓ היכרות וקירוב לבבות בין משפחות צעירות בתוך הקהילה היהודית

בתהליך המסע של התכנית מקודמים שלושת ממדי השלמות בקרב הילדים:

- שלומות אישית – תחושת ביטחון, אהבה וקבלה.
- שלומות חברתית – קשר של אמפתיה, נתינה ודאגה לאחר.
- שלומות סביבתית – חיבור עמוק, מכבד ומשמעותי אל הטבע והעולם שסביבנו.

אז מה בתוך המזוודה שלרשותכם?

- ✓ חוברת להורים המלווה את המסע
- ✓ ספר מספריית הגן/מהספרייה הביתית/מהספרייה העירונית העוסק בערכו של חיבוק/קישורים לצפייה בהקראת הסיפורים בעברית מתוך ספריית פיג'מה
- ✓ 3 העתקים של יצירות אמנות המציגות חיבוקים
- ✓ מחברת 'החיבוק הישראלי' של גן... – המיועדת לשיתוף ברעיונות מיוחדים אותם נעניק למשפחות האחרות בחיבוק מהלב.

וכעת, רגע לעצמכם

כולנו היינו רוצים לחיות בעולם שבו האנשים נחמדים יותר ולחוצים פחות, נעימים יותר, עולם שבו ילדינו יוכלו לשגשג, להיות בטוחים ומאושרים. אם אנו רוצים לראות שינוי במדינה ובעולם שלנו, עלינו קודם **להתחיל בשינוי הזה בעצמנו.**

אתם מוזמנים להציע כמה פעולות קטנות, מחוות קטנות שעוטפות ומחבקות במילים, מעשים ועוד שתוכלו ליזום מדי יום ושיכולים לחזק, ולהעצים משהו אחר.

דוגמה אישית היא אחד הדברים החשובים ביותר בפיתוח רגישות חברתית ונתינה בקרב ילדים. היכולת שלנו כמבוגרים משמעותיים - הורים וצוות גן כאחד - להיות קשובים לאחר, לחזק את האחר ולהעצימו, להיות מודל לסיוע ולתרומה, מאפשרת לילדים לראות הלכה למעשה שגם אנחנו מיישמים את אשר אנחנו מחנכים אליו.

מתחזקים בחיבוק עצמי, משפחתי, קהילתי הוא מסר חשוב אותו תוכלו להעביר על-ידי דוגמה אישית שלכם וייתכן שבתוך זמן קצר כבר תרגישו את התרומה, ההתחזקות והתרוממות הרוח בסביבתכם הקרובה.

הקשבה, סבלנות וסובלנות, חיוך, צחוק, חיבוק עצמי, משפחתי וקהילתי, מילה טובה, הבעת הערכה, נתינה, חמלה ואהבה ישנו את העולם.

איחולינו למסע ישראלי מאיר, מחבק ומעצים

סיגל עמיר

מדריכה ארצית לאמנויות

רינת אלפיה

מדריכה ארצית לשפה ואוריינות

איריס עץ-הדר

ממונה ארצית שותפויות,

רשויות מקומיות 3-6

אגף בכיר לחינוך הגיל הרך

משרד החינוך

ישראל

2. לוח הזמנים של מסע המזוודה

מזוודה מס'					
יש להשיב את המזוודה לגן תוך שבוע					
מס'	שם הילד/ה	שמות ההורים	כתובת	טלפון	תאריך מסירת המזוודה *יש להחזיר את המזוודה לגן
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					

איזה כיף שאתם יוצאים איתנו לדרך. בעמודים הבאים נספר לכם מה אפשר לעשות עם המזוודה שקיבלתם.

כיצד יתקיים המסע?

מוזמנים לצפות בקישור [לסרטון קצר](#), אשר ממחיש את אופן התנהלות התכנית-מזוודות תצאנה למסע אנושי מחמם, מחבק ומרגש ממשפחה למשפחה.

כל משפחה תתארח בביתה של משפחה אחרת לשם היכרות ופעילות חווייתית משותפת סביב ספרים, ויצירות אמנות בנושא: 'חיבוק' וגם תארח בביתה משפחה אחרת בשבוע שלאחר מכן. משפחות מארחות יכולות לארח בביתן או לבחור להיפגש במרחב הציבורי, כגון גינות, פארקים, חורשות, חוף הים וכדומה.

מה יקרה בבית?

המסע מתחיל על פי לוח הזמנים ששלחה הגנתת ובו כל הפרטים אודות דרכי ההתקשרות והמועדים למפגשים המשותפים. במפגש, שתי המשפחות מוזמנות להיכרות. הציר המוביל במפגש הוא הספר וחווית הקריאה, יצירת האמנות וחווית ההתבוננות. תוך שילוב שיח העוסק בערכי נתינה ובערכו של חיבוק, פעילויות ומשחק בהשראתם. הרחבה על כך בהמשך החוברת.

לפני מפגש האירוח

מומלץ שהמשפחה המארחת תיצור את הקשר עם המשפחה המתארחת ותתאם את מועד המפגש.

הילד ובני המשפחה המארחים פותחים את המזוודה ובודקים את תוכנה ומתכננים יחד כיצד לארח את המשפחה המוזמנת, האם לפתוח בקריאת ספר ולאחריו להתבונן ביחד ביצירת אמנות או שאולי להיפך.

מכינים יחד את הדברים להם יזדקקו במפגש המשותף.

בזמן מפגש המשפחות

קוראים יחד את הספר, **ומתבוננים** ביחד ביצירת אמנות שבחרתם.

משוחחים

פועלים

משחקים

ומה עוד...

חושבים איזה חיבוק משותף נרצה לשלוח למשפחות הגן :

אפשר לכתוב בתוך המחברת - "חיבוק ישראלי" המצויה במזוודה מתכון משפחתי מעניין שעובר מדור לדור, שיר אהוב, המלצה לטיול, משחק שאנחנו אוהבים לשחק יחד ועוד.. המחברת היא זו שתחבר את הפסיפס הקהילתי והישראלי של קהילת הגן.

אפשר להרחיב בפעילויות מהתוכנית "נפגשים בצל העץ".

הקליקו או סרקו את קוד ה-QR:

האזנה ושירה משותפת לשיר "על מדף הספרים שלי" מאת מירי מאירס.

הקליקו או סרקו את קוד ה-QR:

לסיכום, אורזים חזרה את המזוודה והילד המארר

מחזיר אותה לגן.

אפשר לשתף את ילדי הגן בחוויות מהמפגש על ידי:

- **צילום תמונת סלפי** של שתי המשפחות ביחד עם הספר או יצירת האמנות והעברתה לגננת
- **הכנת סרטון קצר עד שלושים שניות** ובו המלצה על הספר או יצירת האמנות לילדי הגן, והעברתו לגננת, להקרנה בגן. **בסרטון אפשר לפתוח במילים:** "אנחנו משפחת... ואנחנו משפחת... בחרנו לחזק ולהתחזק בחיבוק: אישי, משפחתי וקהילתי. רצינו להמליץ על...."

ומה יישאר לכולנו כמזכרת ייחודית:

הקשר החדש שנרקם בינינו, חוויית ה"ביחד" וחיזוק הקהילתיות, שיר, סיפור, יצירת אמנות שהכרנו, סיפוק מהתחזקות עצמית, משפחתית וקהילתית. וחיבוק חם.

לאחר האירוח חשוב לאסוף את הפריטים למזוודה. למחרת היום תוחזר המזוודה לגן, ושם ימשיך המסע: הילדים - המתארח והמארח - יוזמנו לשתף בחוויות, לקרוא עם הגננת וילדי הגן את הספר /להתבונן ביצירת האמנות שהכירו. לשתף בהצעות לחיזוק והתחזקות בחיבוק: אישי, משפחתי וקהילתי למען האחר והסביבה שעלו במפגש המשותף.

מה עוד אפשר לעשות במפגש המשותף?

לרשותכם מבחר דוגמאות לפעילויות מחברות ומגבשות נוספות אפשריות במפגשים:

”מכירים ונהנים”:

הכינו בקבוק שאפשר יהיה לסובב (כמו במשחק "אמת או חובה")

כל אחד מבני המשפחה, בהגיע תורו, מסובב את הבקבוק, מציג את שמו של מי שהבקבוק מצביע עליו, ומספר האם יש לו כינוי חיבה ומהו. בן המשפחה המדובר הוא הבא בתור לסובב את הבקבוק.

אחרי שלושה תורות מחליפים את הנושא לשיתוף, לדוגמה:

מה המאכל האהוב על בני המשפחה ועליכם?.

משתפים מתכון טעים ומוצלח.

מה הבילוי המשפחתי המועדף על בני המשפחה?.

איזה שיר אהוב עליכם או על בני המשפחה? שירו יחד.

משחקים:

"משחק הוא הדרך של ילדים ללמוד את מה שאי-אפשר ללמד אותם"
(מריה מונטסורי)

משפחות שבחרו להיפגש במרחב הציבורי יכולות לשחק בשלל "משחקים של

פעם" כגון:

תופסת צבעים

1, 2, 3 דג מלוח

קפיצה בחבל

שלושה מקלות

משחקי כדור

ועוד...

רגע של שיתוף

רוצים לדעת כיצד יתקיים המסע בגן?

הגננת תזמין את שני הילדים, המארח והמתארח, לשתף בחוויות המפגש ובפעילויות בעקבות קריאת הספר וההתבוננות ביצירת האמנות. כעת תועבר המזוודה לילד המארח הבא, והתהליך יחל מחדש.

לקראת שבוע התפוצות שיהיה בסימן 'החיבוק הישראלי' בגן הילדים צוות הגן והילדים יבחרו יחד מהו החיבוק (עשייה למען האחר) שירצו להעניק ל:

מישהו בקהילה הישראלית ומחוצה לה

מוסד ציבורי ברשות המקומית

מרחב טבעי בסביבת הגן ומעבר לה

לרשותכם מגוון הצעות לפעילויות סביב ערכו של חיבוק

רוצים לדעת מה יקרה במרחב הרשותי?

הקהילה היהודית מוזמנת להיות שותפה לתוכנית ברמה העירונית ולהנכיח את תהליכי התוכנית ותוצריה באמצעי התקשורת השונים של הרשות כגון: שלטי חוצות, מקומון ישובי, אתר הרשות, במבנים ציבוריים ועוד.

לקראת שבוע התפוצות בסימן חיבוק ישראלי - בימים אלו- תוכל הקהילה היהודית להנכיח ככל שמתאים לה ולהדהד את היוזמות בדרכים יצירתיות ומגוונות.

להלן מספר רעיונות :

מחבקים את הקהילה- אפשר לחשוב יחד שתי המשפחות את מי בקהילה אפשר לחבק ולהודות לו על שירות שהוא מעניק לקהילה היהודית או על מפעל חיים שהיה שותף לו. אולי האחות בקופת חולים, אנשי הרשות, עובדי הקהילה היהודית, מתנדב בגן או בכלל, אמן, סופר וכו'. אפשר לחבר ברכה יחד ולעטרה, לגשת ולהביאה לאותו אדם.

יחד עם תושבים חדשים בשכונה ועולים חדשים- אפשר לבדוק אולי ישנם

עולים חדשים המתגוררים בישוב, אולי יש מרכז קליטה בשכונה. אפשר לחשוב על תשורה קטנה שתוכלו להכין יחד ולהביאה לעולים. אפשר להזמין עולים חדשים לפיקניק משותף יחד עם המשפחות ועוד.

חפץ עובר- אפשר לאסוף יחד עם הילדים חפצים שאין לכם צורך בהם או שאין בהם שימוש, ולחשוב למי אפשר לתרום אותם. להכין ארגז מעוטר יחד עם הילדים ולמסור את החפצים לנזקקים.

אפשר לקדם פעילות עם בני הגיל השלישי בתוך הקהילה,

למשל שכן מבוגר אותו אפשר להזמין לפעילות

של המשפחות או להביא לו מחווה

פירוש המילה חיבוק

* אחיזה בין הזרועות מתוך חיבה (מילון ספיר, 1997)

* תמיכה נלהבת, קבלה, אימוץ (מילוג)

לפעמים, דווקא ברגעים של מתח, חרדה או ירידה בביטחון – כל מה שצריך הוא חיבוק אחד. חיבוק אמיתי. כזה שעוצר את הזמן לרגע, שמזכיר לנו שיש מי שרואה אותנו, שמרגיש אותנו. כן, זה מוכח: חיבוקים תורמים לבריאות הנפשית והגופנית שלנו. הם זמינים, פשוטים, חמים – ובכוחם לחולל שינוי של ממש. ישנם סוגים רבים של חיבוקים, כל אחד עם משמעות רגשית שונה. חיבוק יכול להיות מביע אהבה, תמיכה, שמחה, או אפילו נחמה. חלק מהחיבוקים הם אינטימיים וקרובים בעוד שאחרים הם יותר ידידותיים או פורמליים.

הנה חמש סיבות טובות למה כדאי לנו לחבק יותר – את עצמנו, את ילדינו, את מי שסביבנו:

שיפור מצב הרוח

לפעמים די בחיבוק אחד כדי להאיר יום שלם. המגע, הקרבה – כל אלה מדליקים מחדש את הניצוץ שבנו. חיבוק ממלא אותנו בתחושת אושר, מרגיע את הסערות הפנימיות ומביא איתו שלוה אמיתית.

חיזוק הביטחון העצמי

יש משהו בחיבוק שמחבר אותנו לאדמה, שמחזיר אותנו הביתה. הוא מזכיר לנו שאנחנו אהובים, שייכים, חשובים. כשאנחנו מחבקים – או מחובקים – הביטחון הפנימי שבנו מתייצב ומתעצם.

חיזוק המערכת החיסונית

חיבוק הוא לא רק קרבה רגשית – הוא גם חיזוק פיזי. מגע חם ותומך, גם כשהוא קצר, מחזק את הגוף ומכין אותנו טוב יותר לקראת כל אתגר. בתוך שגרת החיים, זהו רגע של הגנה – כמו מעיל חם ביום סוער.

הפחתת לחץ וחרדה

כשאנחנו מתוחים, לחוצים או סתם צריכים רגע לנשום – חיבוק טוב יכול לעשות פלאים. בזמן חיבוק משתחרר בגוף אוקסיטוצין – הורמון שמכונה גם “הורמון האהבה”, כי הוא מחזק את הקשר הרגשי ויוצר תחושת קרבה וביטחון. במקביל, רמות הקורטיזול – הורמון שמפעיל את תחושת הלחץ – דווקא יורדות. השילוב הזה יוצר אפקט מרגיע במיוחד: הלב נרגע, הנשימה מסתדרת, והגוף עובר למצב של שקט ושלווה. אז בפעם הבאה שאת או אתה מרגישים מוצפים – פשוט בקשו חיבוק ממישהו אהוב. זה עובד.

”חוק חיבוק חובה” – להתפתחות ילדים טובה יותר

ילדים שגדלים עם חיבוקים – גדלים טוב יותר, ממש מינקות. הם מדברים מוקדם יותר, הולכים בבטחה, פוגשים את העולם בידיעה שיש מי שעוטף אותם. חיבוק הוא קרקע יציבה לצמיחה – רגשית, שכלית ופיזית. ולכן, כל חיבוק שאנחנו נותנים לילדים, כשהם מעוניינים בכך – הוא מתנה לכל החיים.

לחוות את הרגע

חיבוק הוא רגע של נוכחות. בלי מילים, בלי מטלות, בלי מסכים. רק להיות – יחד. לעצום עיניים. להרגיש. לנשום. להתחזק – בעצמנו, במשפחה, ובקהילה שלנו.

*סוכם מתוך האתר [ד"ר שלי כהן](#) - ד"ר לפסיכולוגיה קלינית

באוניברסיטת חיפה

ועם זאת יש להפעיל שיקול דעת...

חשוב מאוד לציין ובהדגשה: **כל הנאמר נכון רק אם אדם מעוניין בחיבוק בכנות!** חיבוק צריך לנבוע מתוך הסכמה ורצון אמיתי לחבק ולהיות מחובק, ובייחוד כשמדובר בילדים, הוא חייב להיות אותנטי. ישנם ילדים וגם מבוגרים שמגע אינו נעים להם והם אינם יכולים לווסת את עצמם לאור מגע בעיקר אם הוא ממושך, לכן יש לכבד את הצרכים של שני הצדדים.

כשמעודדים או מכריחים ילד לחבק, המגע הופך לפעולה חברתית מזויפת, לא לביטוי של קרבה ורגש אמיתי. ילדים עלולים ללמוד ש"להיות ילד טוב" משמעו לרצות מבוגרים, גם על חשבון תחושת הנוחות שלהם. כך לדוגמה, כשהורה אומר "תגיד לסבתא שלום עם חיבוק", הילד לומד שמגע פיזי הוא חובה ולא בחירה. הדבר מחליש את תחושת האוטונומיה והשליטה על הגוף ויוצר בלבול בין מגע נעים למגע לא רצוי. יש לכך משמעות גם לביטחון האישי: יש לאפשר לילדים לסרב לחיבוק, ובכך ילמדו לסרב במצבים לא בטוחים. מושג ההסכמה נלמד מגיל צעיר; אם חיבוק נכפה, הילד לא מפנים שהוא יכול לבחור אם הוא מעוניין במגע, מה שעלול להשליך על מערכות יחסים עתידיות – חברתיות וזוגיות.

חיבוק הוא לא רק מגע בין ידיים – הוא כמו שמיכה רכה שנפרשת סביב הלב, עוטפת, מרגיעה ומחזקת.

בספרות הילדים, החיבוק מופיע לא רק כפעולה פיזית, אלא גם כדימוי לרגש עצמו: אהבה, הבנה, אמפתיה – כל אלה מתוארים לעיתים בסיפור כמו חיבוק, שמחבק את הלב מבלי לגעת בגוף.

המילים והאיורים שבספרים מזמינים את הילד לראות ולחוש את החיבוק – לפעמים הוא גלוי, בשתי דמויות מחובקות, ולפעמים הוא סמוי ומרומז בפרטים הקטנים, בצבעים החמים או במבע הפנים.

השיח המשותף עם ההורה או עם הדמות המשמעותית שמקריאה את הסיפור – מעמיק את החוויה הרגשית, ומאפשר לילד להבין רגשות, לשיים תחושות, ולגלות שהחיבוק יכול לבוא בדרכים רבות.

החיבוק עשוי גם להתרחב – מהמרחב האישי והמשפחתי, אל החברתי והקהילתי, ואף אל הקשר שלנו עם הטבע.

יש ספרים שבהם שמירה על הסביבה נתפסת כחיבוק שהאדם מעניק לעולם – ובתמורה, הטבע מחבק בחזרה בתחושת רוגע, שייכות ותקווה.

כך, דרך דמויות, סיטואציות ואיורים, מקודמים שלושת ממדי השלומות בקרב הילדים:

- ◆ **שלומות אישית** – תחושת ביטחון, אהבה וקבלה.
- ◆ **שלומות חברתית** – קשר של אמפתיה, נתינה ודאגה לאחר.
- ◆ **שלומות סביבתית** – חיבור עמוק, מכבד ומשמעותי אל הטבע והעולם שסביבנו.

בתוך המזוודה ימצא אחד הספרים

במפגש משותף סביב הספר חשוב מאוד לקדם שיח והבנה של המסרים בסיפור. רצוי להתחיל בשיח על הדמויות, מחשבותיהן ורגשותיהן, ביאור קונפליקטים ונקודות מבט שונות. כדאי להעלות דילמות ערכיות שבאו לידי ביטוי בסיפור ולדון בדרכי ההתמודדות של הדמויות. רק בשלב מאוחר יותר אפשר לבדוק עם הילדים כיצד "נפגשת" עלילת הסיפור עם עולמם האישי.

הצעות לניהול שיח ופעילויות בהשראת ספרים העוסקים בחיבוק

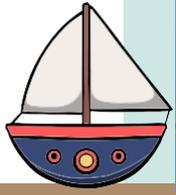
בחוברת זו תמצאו המלצה לשלושה ספרים שחולקו בישראל במסגרת ספריית פיג'מה, שכל אחד מהם מציג זווית אחרת של חיבוק – בין אם הוא עובר בתוך המשפחה, בא לידי ביטוי בפעולה של קהילה למען אדם החבר בה או חיבוק שניתן לטבע הסובב על ידי שמירה על האותנטיות של שדה הבר. מומלץ לקרוא את הסיפור לפני הקריאה המשותפת, ולעיין בהמלצות המפורטות בהמשך.

איזה ספר יש במזוודה שלכם? באיזה הקראת סיפור תרצו לצפות באמצעות

הקישורים המצורפים?

אתם מוזמנים לראות אילו הצעות לפעילויות יש עבור הספר שלכם.

שם הספר: החיבוק שחזר
מאת: לוסי בלאנד
איורים: פריה בלקווד
הוצאה לאור: מ.מזרחי

במקרה שאין ברשותכם את הספר ניתן לצפות ולהאזין באן או לסרוק את קוד ה-QR בעמוד הבא

אמא של לוסי נותנת לה את החיבוק האחרון שנשאר לה, לוסי מבטיחה להחזיר אותו – אבל קודם עליה לשתף בו את כל מי שבבית: אבא, התאומים, התינוק ואפילו את הכלבה שלה, אנני. במהלך הדרך, החיבוק משתנה – הוא הופך לחזק יותר, גדול יותר, קצת רירי, עם טעם של חמאת בוטנים, ובשלב מסוים אפילו בורח לה... אבל הוא תמיד חוזר – ותמיד נעים.

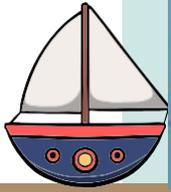
קריאה משותפת ושיחה בעקבותיה מקדמות את הבנת הסיפור על רבדיו השונים.

לאחר ההקראה/האזנה לסיפור אפשר לשוחח עם הילדים על התוכן ולשאול

שאלות שיסיעו בהבנה. לדוגמה:

- למה לוסי רצתה חיבוק מאמא?
- במה אמא עסקה בשלוסי ביקשה את החיבוק?
- למה אמא אמרה ללוסי שזה החיבוק האחרון? – למה היא התכוונה?-חשוב לתווך ולהסביר כי אמא הייתה עסוקה מאוד וכנראה התכוונה שזהו החיבוק האחרון לאותו יום לפני שלוסי תלך לישון.
- למה בכל פעם החיבוק שקיבלה הרגיש לה אחר?
- מדוע לוסי הייתה עצובה ורצתה לבכות?
- מדוע קוראים לסיפור 'החיבוק שחזר'?

שם הספר: החיבוק שחזר
מאת: לוסי בלאנד
איורים: פריה בלקווד
הוצאה לאור: מ.מזרחי

לצפיה והאזנה סירקו את קוד הQR

שם הספר: החיבוק שחזר
מאת: לوسی בלאנד
איורים: פריה בלקווד
הוצאה לאור: מ.מזרחי

בהמשך לשיח ולעיון המשותף באיורים כדאי לפתח שיח שמקשר בין הסיפור לילדים- כך ניתן למשל לשאול:

- את מי אתם אוהבים במיוחד לחבק?- מישהו מבני המשפחה? חיית מחמד? אולי בובה או בובת פרווה?
- האם יש מישהו שהייתם רוצים לתת לו חיבוק ואתם לא יכולים?
- האם יש מישהו שאתם אוהבים שמחבק אתכם?
- איך אפשר עוד להביע אהבה?

להלן כמה פעילויות שאפשר לקיים יחד לאחר השיח:

אפשר לחבר סיפור דומה לסיפור של לوسی אך הפעם הגיבורים יהיו בני המשפחה. אפשר לכתוב את הסיפור לאייר אותו. אפשר להצטלם על פי הסיטואציה ולהוסיף את התצלומים כאיור של הספר.

הערה: יש ילדים שאינם אוהבים מגע , חשוב להתייחס לכך ולכבד את רצונם.

שם הספר: החיבוק שחזר
מאת: לוסי בלאנד
איורים: פריה בלקווד
הוצאה לאור: מ.מזרחי

חיבוק משפחתי:

- האם אתם זוכרים אירועים ומקומות שהתחבקתם בהם? מי נכח באירוע? מתי הוא התקיים? - כדאי לחזור יחד לאלבומי ומאגרי התמונות המשפחתיים, לחפש יחד תמונות של חיבוקים ולהיזכר. המשפחה המתארכת והשפחה המארכת יכולות לשתף זו את זו בתצלומים ובסיפורים.
- לוסי קיבלה מאמא חיבוק כאשר היא העניקה אותו למישהו אחר הוא הרגיש קצת שונה, וכעת היא העבירה אותו לאחר. בעקבות זאת ניתן לשחק יחד משחק חברתי- "רק מילה טובה או שתיים"- מאין משחק טלפון שבור. אחד הילדים הוא המשתתף הראשון הוא לוחש מילה טובה למשתתף הבא, אותו משתתף מחזיר לו מילה טובה אחרת, כעת על הילד להעביר את המילה החדשה שקיבל למשתתף אחר. בתום הסבב הילד מספר על המילים שאסף ומזמין את כולם להתחבק בחיבוק משותף אחד גדול עם כל המילים הטובות.
- במפגש המשותף אתם יכולים **להמחזיז את הסיפור**- תוכלו לאפשר לילדים לבחור תפקידים בהצגה, להכין תלבושות ותפאורה ולהציג יחד.

שם הספר: הנעלים הישנות של אדון מינאסה

מאת: רונית חכם
איורים: שחף מנאפוב
הוצאה לאור" אגם

במקרה שאין ברשותכם את הספר ניתן להאזין ולצפות [במופע סיפור](#) של 'בית אבי חי' עם מוריאל הופמן, ושרית זוסמן, או לסרוק את קוד ה-QR בעמוד הבא

הנעליים הישנות של אדון מינאסה הוא סיפור בתוך סיפור. בכל ערב לפני השינה אמה שעלתה מאתיופיה מספרת לנועה ויובל סיפורים מארץ הולדתה. בערב בו מתרחש הסיפור היא משתפת אותם באגדת-עם אתיופית על אדון מינאסה – עולה חדש מאתיופיה, שמנסה שוב ושוב להיפטר מהנעליים הישנות שהביא עמו, אך בכל פעם שכניו בארץ מחזירים לו אותן, מתוך מחשבה שאיבד אותן. לבסוף, הוא מוצא דרך יצירתית לשלב את עברו בעולמו החדש.

בקריצה של הומור ורוך, זהו סיפור מחמם לב על קהילה שרואה את האדם, דואגת לו ומחבקת אותו – גם דרך זוג נעליים ישנות.

שם הספר: הנעלים הישנות של אדון

מינאסה

מאת: רונית חכם

איורים: שחף מנאפוב

הוצאה לאור "אגם"

לצפייה והאזנה סירקו את קוד הQR

שם הספר: הנעלים הישנות של אדון

מינאסה

מאת: רונית חכם

איורים: שחף מנאפוב

הוצאה לאור" אגם

קריאה משותפת ושיחה בעקבותיה מקדמות את הבנת הסיפור על רבדיו השונים. לאחר ההקראה/האזנה לסיפור אפשר לשוחח עם הילדים על התוכן ולשאול שאלות שיסיעו בהבנה. לדוגמה:

- מהיכן הגיע אדון מינאסה לארץ ישראל?
- מדוע הוא החליט לזרוק את הנעלים הישנות?
- מי החזיר לו את הנעלים?
- מדוע הם עשו זאת?
- איך חיבקה הקהילה את אדון מינאסה?
- למה אמא של יובל ונועה בחרה לספר דווקא את הסיפור של אדון מינאסה באותו ערב?

בהמשך לשיח ולעיון המשותף באיורים כדאי לפתח שיח שמקשר בין הסיפור לילדים - כך ניתן למשל לשאול:

האם אתם מכירים עולים חדשים או אנשים שלא נולדו בארץ ישראל? - אולי יש ילד או ילדה כאלה בגן או בכיתה של אחד מבני המשפחה? אולי במשפחה שלנו? - זוהי הזדמנות נפלאה לחלוק בסיפורי עליה משפחתיים.

איך מרגיש מישהו שעובר לגור בארץ חדשה? מה ניתן לעשות על מנת לעזור לו?

שם הספר: הנעלים הישנות של אדון מינאסה

מאת: רונית חכם

איורים: שחף מנאפוב

הוצאה לאור

להלן כמה פעילויות שאפשר לערוך יחד לאחר השיח:

מכירים ומחבקים את הקהילה:

חפץ מתארח - לקראת המפגש המשותף, ניתן להכין **חפץ מיוחד שעובר במשפחה** - אולי חפץ ממדינה שממנה עלו בני המשפחה ולא רק. אפשר גם להזמין את המשפחה המתארכת להביא גם היא חפץ שכזה. במפגש שתפו זה את זה בחפצים ובסיפור שלהם. **אפשר להצטלם עם החפצים** ולשלוח לגננת על מנת שתוכל להציג בגן כאשר הילדים יספרו חוויות מהביקור המשותף.

מחבקים את הקהילה - אפשר לחשוב יחד שתי המשפחות את מי בקהילה אפשר לחבק ולהודות לו על שירות שהוא מעניק לקהילה או על מפעל חיים שהיה שותף לו. אולי האחות בקופת חולים, אנשי הרשות, עובדי המתנ"ס המקומי, אמן, סופר וכו'. אפשר לחבר ברכה יחד ולעטרה, לגשת ולהביאה לאותו אדם.

יחד עם העולים החדשים - אפשר לבדוק אולי ישנם עולים חדשים שמגוררים בסמיכות לכם, אולי יש מרכז קליטה בשכונה. אפשר לחשוב על תשורה קטנה שתוכלו להכין יחד ולהביאה לעולים. אפשר להזמין עולים חדשים לפקניק משותף יחד עם המשפחות ועוד.

חפץ עובר - אפשר לאסוף יחד עם הילדים חפצים שאין לכם צורך בהם או שאין בהם שימוש, ולחשוב למי אפשר לתרום אותם. להכין ארגז מעוטר יחד עם הילדים ולמסור את החפצים לנזקקים.

שם הספר: סתם שדה ריק
מאת: תמר וייס-גבאי
איורים: בלה פוטשבוצקי
הוצאה לאור: כנרת

במקרה שאין ברשותכם את הספר ניתן להאזין [כאן בפודקסט של ספריית פיג'מה](#)

או לסרוק את קוד ה-QR בעמוד הבא

בקצה השכונה, בדיוק מול הגן, מוצאים הילדים שדה קטן וריק שיש בו רק שיחים גבעולים ועפר, והוא יכול להיות דרך קיצור מצוינת. המבוגרים רוצים לסלול בו שביל כי אין בו כלום, אבל הילדים מגלים ש"יש בו כלום": זיקית, שרקרק, צבה, פשפשים, נברן ופרפרה. אחרי חשיבה מרובה נמצא הפתרון: הקמת גשר עץ קטן מעל השדה ועליו שלט שמציע: "אם תשבו בשקט ובסבלנות ותסתכלו סביב – תגלו כמה מהדברים הכי נפלאים בעולם". (מתוך אתר [ספריית פיג'מה](#)) סיפור עדין על היחסים המתגמלים בין האדם לטבע ובין הטבע לאדם.

קריאה משותפת ושיחה בעקבותיה מקדמות את הבנת הסיפור על רבדיו השונים. לאחר ההקראה/האזנה לסיפור אפשר לשוחח עם הילדים על התוכן ולשאול

שאלות שיסיעו בהבנה. לדוגמה:

- למה בהתחלה כולם חשבו שהשדה ריק?
- איך הילדים גילו שהשדה לא ריק בכלל?
- למה המבוגרים לא שמו לב למה שקורה בשדה?
- האם גם אתם שמים לב לפעמים לדברים שאחרים לא רואים?
- האם ילדים וילדות יכולים ללמד מבוגרים? - אם כן, מה הם יכולים ללמד אותם?

שם הספר: סתם שדה ריק
מאת: תמר וייס-גבאי
איורים: בלה פוטשבוצקי
הוצאה לאור: כנרת

לצפייה והאזנה סירקו את קוד הQR

שם הספר: סתם שדה ריק
מאת: תמר וייס-גבאי
איורים: בלה פוטשבוצקי
הוצאה לאור: כנרת

בהמשך לשיח ולעיון המשותף באיורים כדאי לפתח שיח שמקשר בין הסיפור לילדים- כך ניתן למשל לשאול:

- איפה יש מרחב טבע באזור שלנו?
- מה אתם אוהבים לעשות בטבע?
- איך אנחנו יכולים לתת חיבוק לטבע ולשמור עליו?

להלן כמה פעילויות שאפשר לערוך יחד לאחר השיח:

חיבוק משותף לטבע הסובב אותנו:

לקראת המפגש המשותף ניתן להכין זכוכיות מגדלת. לאחר קריאת הסיפור והשיח עליו **תוכלו לצאת אל שדה בקרבת מקום האירוח ולחקור אותו יחד.** – מה יש בשדה? – מה רואים, מריחים ומרגישים? מהו עולם החי שקיים בשדה? מה צומח שם? מה עשו בני האדם במקום?

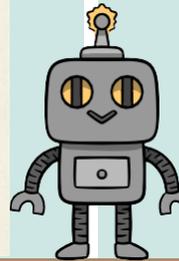
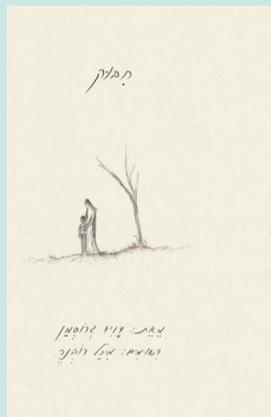
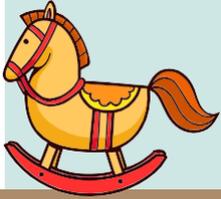
שם הספר: סתם שדה ריק
מאת: תמר וייס-גבאי
איורים: בלה פוטשבוצקי
הוצאה לאור: כנרת

- אפשר להצטלם יחד בשדה או לצייר את השדה.
- אפשר לערוך יחד עם הילדים טבלה בה יתעדו בציור ובכתיבה את הדברים הטבעיים בשדה ואת הדברים מעשה ידי אדם
- אפשר לערוך רשימה ו/או לצייר או לצלם מה הפתיע אותנו בשדה?
- הכנת שלט אפשר לשאול את לילדים מה הם היו רוצים לומר למי שמגיע לשדה? ולהציע להם להכין שלט למבקרים במקום שיזמין את העוברים והשבים להתבונן בטבע ולשמור עליו.
- מכינים משחקים למבקרים בשדה- אפשר לחשוב יחד על משימות התבוננות וגילוי, ולהכין למבקרים בשדה ארגז ובו חידות לגילוי ומשחק

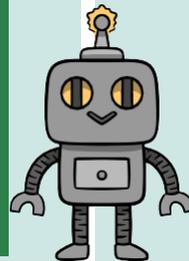
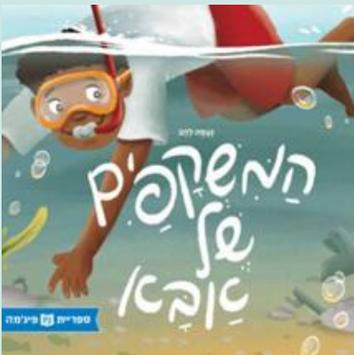
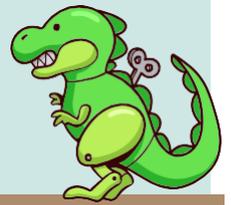
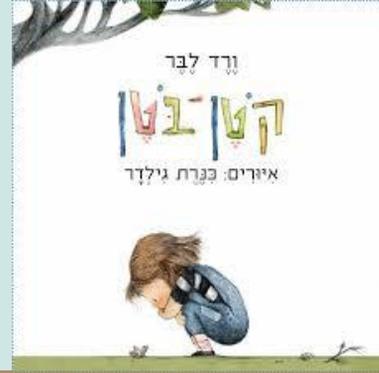
רשימה חלקית ולא ממצה של ספרים העוסקים בנושא חיבוק- בין

חברים, בין בני משפחה ובין האדם והטבע

רשימה חלקית ולא ממצה של ספרים העוסקים בנושא חיבוק- בין

חברים, בין בני משפחה ובין האדם והטבע

מפגשים עם יצירות אמנות

על חיבוק ביצירות אמנות

מוטיב החיבוק הוא אחד הדימויים האוניברסליים העוצמתיים באמנות, החוצה תרבויות ותקופות. חיבוק יכול לבטא קשת רחבה של רגשות אנושיים – מאהבה, חיבה, נחמה ותמיכה, ועד פרידה, געגועים וכאב. אמנים הצליחו ללכוד חיבוקים כרגעים אינטימיים ורגשיים ולהעביר מסרים מורכבים לצופים ביצירות אמנות באמצעות ציורים, פסלים, תצלומים ועוד.

התבוננות משותפת ביצירות אמנות

למשפחה, התבוננות משותפת ביצירות אמנות זו הזדמנות מופלאה לקרבה, להעשרת העולם הפנימי ולפתיחת צוהר לעולמות חדשים להבעת מחשבות, העלאת רעיונות ורגשות. כל צופה מוזמן להתבונן מנקודת המבט שלו ומה שמתעורר בו. לילדים סקרנות טבעית ודמיון מפותח ולעתים יראו פרטים החומקים מעיני המבוגרים. ההתבוננות המשותפת, שיח פתוח מתוך הקשבה זה לזה מאפשרים להאט את הקצב, לשים לב לפרטים הקטנים ביותר ולהיות נוכחים ברגע ביחד. זהו זמן איכות ויש בו הרבה קסם.

לפניכם ערכת יצירות אמנות עם הצעות לשיח
ופעילויות אותן ניתן לקיים במסגרת המשפחתית
ובמפגש המשותף למשפחות בזמן האירוח ההדדי

בכולן יש חיבוק

קורנליס דה ווס, אישה ובתה, 1620, שמן על לוח עץ ,
(הולנד-בלגיה פלנדריה)

6. על חיבוק ביצירות אמנות

קורנליס דה ווס (1584 – 1651)

צייר פלמי (בלגי) בתקופת *הבארוק. נודע כצייר דיוקנאות.

דיוקן הוא תיאור של מישהו.

נתבונן ביצירה ונחשוב יחד:

מה רואים כאן?

מי הן הדמויות בציור? איפה הן? מה הן עושות?

מה אפשר לומר על הלבוש של הדמויות?

אולי נוכל לחשוב מה לדעתכם הדמויות חושבות או מה הן אומרות זו

לזו...?מה?

נספר ונשוחח:

קורנליוס דה ווס היה צייר. הוא חי לפני יותר מארבע מאות שנים בארץ בלגיה והוא צייר את הציור שרואים כאן. אנשים הזמינו את קורנליוס אל בתיהם ולצייר אותם. בימים ההם עדיין לא המציאו את המצלמה וציירים מוכשרים ומקצועיים כמו קורנליוס הצליחו לצייר את האנשים באופן מדויק ממש כאילו שצולמו בצלמה. הם ציירו אותם בלבוש שהיה נהוג בימים ההם. זה נראה קצת כמו בהצגת תיאטרון נכון?

קורנליוס הצייר הוזמן לצייר אשה ובתה אותן אנו רואים בציור שלפנינו. לו קורנליוס היה מוזמן אליכם הביתה את הדיוקן של מי הייתם רוצים שיצייר?

מה נוכל לעשות בימינו? היום אפשר לצלם במצלמה וגם במצלמת הטלפון הנייד. אז בואו הצטלמו! אפשר לחפש בבית פריטים ברוח הציור כגון: בדים, תלבושות ואביזרים שיכולים להתאים. נוכל ליצור העמדה ולהצטלם כדמויות מאותה תקופה. מהו הרקע שתבחרו לצילום? אפשר לעצב גם אותו. אפשר להצטלם אפילו בחיבוק עם עצמי, עם משפחתי, עם חברים ומי עוד? ואיך זה מרגיש להצטלם כך? אחר כך אפשר לשלב את התצלום בתוך אחת המסגרות המהודרות כמו פעם בתקופת הברוק באירופה או ליצור מסגרת באופן עצמאי.

אפשר גם לצלם סרטון.

איור מתוך הספר 'הנעלים הישנות של אדון מינאסה' מאת רונית
חכם, אירה: שחף מנאפוב.
ספרית פיג'מה, 2018, אגם הוצאה לאור

נתבונן ביצירה ונחשוב יחד:

מה רואים כאן?

האם נוכל לשער מי הן הדמויות באיור?

איפה הן?

מה הן עושות?

האיור לקוח מתוך ספר לילדים ונמצא בעמוד האחרון של הספר. אולי נוכל

לחשוב מה קרה לפני הרגע הזה? (נחשוב לפני שנגלה מה שם הספר ומה

התרחש בסיפור)

ומה יקרה אחר כך?

לבסוף נוכל לשאול: לו הבובה יכלה לדבר, מה לדעתכם היא הייתה אומרת?

מארי קאסט , נשיקת לילה טוב של אמה, 1888, פסטל על נייר

נתבונן ביצירה ונחשוב יחד:

מה רואים כאן?

מי הן הדמויות בציור? איפה הן? מה הן עושות?

אולי נוכל להעלות אפשרויות מה הדמויות חושבות או מה הן אומרות זו

לזו?...מה?

נספר ונשוחח:

מארי קאסט היא ציירת שחיה באמריקה לפני יותר ממאה שנים. בזמנים ההם היו מעט נשים שהיו מוכרות כציירות. מארי נהגה לצייר דמויות משפחה ביומיום שלהן. מארי קראה לציור שלפנינו 'נשיקת לילה טוב של אמא'. מה דעתכם – השם מתאים? אולי הייתם מעניקים לציור שם אחר? מה הילדה מרגישה ברגע הזה? ומה האם מרגישה? מה אתם חושבים, לו הייתם פוגשים אותה מה הייתם מציעים לה לצייר מהיומיום? היכן זה מתרחש, עם מי? מה קרה רגע לפני? ומה קרה אחר כך? באיזה זמן ביום זה קרה? אילו קולות או צלילים נשמעו בסביבה? אולי היה ריח באוויר? של מה? ודאי ההצעות שלכם נפלאות.

ובבית, מה נוכל לעשות לפני נשיקת לילה טוב?

להמציא סיפור על הילדה והאם בציור של מארי.

לספר על חוויה שהייתה היום.

לקרוא סיפור מספר.

לחשוב יחד על משהו חדש ונחמד שאפשר לעשות יחד לפני השינה ולתכנן

אותו.

לשיר ביחד שיר ערש או כל שיר אחר שנעים וכיף להירדם איתו. שתפו זה

את זה בשירים אהובים.

מארי קאסט , שרה והכלב, 1901 פסטל על נייר

נתבונן ביצירה ונחשוב יחד:

מה רואים כאן?

מי בציור? רואים כאן ילדה וכלב?

מה אפשר לומר על הלבוש של הילדה והכובע רחב השוליים?

בציור הם יושבים על כיסא מהודר. האם ניתן להבין היכן הם נמצאים ומה הם

עושים?

אולי נוכל לחשוב מה הילדה אומרת לכלב שלה?...מה? ומה הכלב מרגיש, איך

כלב מביע את המחשבות והרגשות שלו? מה הם יעשו אחר כך? אולי יצאו לטיול?

לאן? את מי הם יפגשו בטיול? ומה יעשו?

נספר ונשוחח:

מארי קאסט היא ציירת שחיה באמריקה לפני יותר ממאה שנים. בזמנים ההם היו

מעט נשים שהיו מוכרות כציירות. מארי נהגה לצייר דמויות משפחה ביומיום

שלהן כשהמצלמה עדיין לא הייתה בשימוש בבתים. שם הציור הזה הוא 'שרה

והכלב שלה', מעניין מי הייתה הילדה שרה? מה היא אהבה לעשות ביומיום ומה

היא אהבה לעשות יחד עם הכלב שלה?

ומה אנו נוכל לעשות?

בימינו אפשר בקלות לצלם במצלמה וגם במצלמת הטלפון הנייד.

אז בואו הצטלמו עם חיית המחמד שלכם או עם בובת בעל חיים אהובה. תוכלו

לבחור תלבושת, כובע מיוחד ועוד. מהו מה יהיה הרקע שתבחרו לצילום? אולי

תשלבו בצילום כיסא מהודר, אפשר לעצב גם אותו עם בדים, כריות ועוד.

מארי קאסט , סוזאן מרגיעה את הפעוטה, 1881 שמן על בד

נתבונן ביצירה ונחשוב יחד

מה רואים כאן?

מי הן הדמויות בציור? איפה הן? מה הן עושות?

אולי נוכל להעלות אפשרויות מה הדמויות חושבות או מה הן אומרות זו

לזו?...מה?

מארי קאסט, האחיות, 1885 שמן על בד

נתבונן ביצירה ונחשוב יחד

מה רואים כאן?

מי הן הדמויות בציור? איפה הן? מה הן עושות?

שם הציור "האחיות". האם אפשר להבחין בכך? לפי מה?

אולי נוכל להעלות אפשרויות מה האחיות חושבות או מה הן אומרות זו

לזו?...מה?

מה המשחק / הצעצוע הכי אהוב עליהן?

אוגוסט רנואר, איש נושא ילד, 1841 - 1919

נתבונן ביצירה ונחשוב יחד:

מה רואים כאן?

מי הן הדמויות בציור? מה הן עושות? האם הן עומדות במקום ומתבוננות במשהו או אולי הן הולכות למקום כלשהו? האם אפשר לדעת איפה הן? נעלה רעיונות.

אולי נוכל להעלות אפשרויות מה הדמויות חושבות או מה הן אומרות זו לזו?...מה? אולי הן לוחשות?

הן חובשות כובע, אם היו מחליפים, איזה כובע אחר היה להן?

אפשר להיזכר עם הילדים בפעמים בהם נשאו אותם על הידיים בחיבוק. ספרו על כך.

נספר: פיאר אוגוסט רנואר היה אמן צרפתי והוא מפורסם בכל העולם. כשהיה ילד הוא עבד במפעל לחרסינה. כשגילו את כישרון הציור שלו הוא עזר לעצב כלי חרסינה נהדרים וכשגדל הפך להיות צייר.

מה נוכל לעשות?

אפשר להציע לילדים לשאת על הידיים בובה או כל חפץ אחר שירצו לחבק ולהצטלם על רקע כלשהו לבחירתם.

אפשר להצטלם לצילומים משפחתיים בהשראת הציור.

ברט מוריסו, ילדה צעירה וחתול, 1889

נתבונן ביצירה ונחשוב יחד

מה רואים כאן? אולי נוכל לחשוב על מה הילדה חושבת? ומה חושב החתול? לפי מה רואים? הציור איננו צבעוני, זהו רישום על נייר אשר מדגיש דווקא את הקווים.

האם אפשר לראות באיזה כלי רישום השתמשה האמנית ברט מוריסו?

להלן מידע נוסף אודות הרציונל שעומד מאחורי מסע המזוודות.

על מזוודות וקהילתיות

התוכנית מקדמת קהילתיות שהיא אחד מהיעדים המשמעותיים בחיי הגן.

מהי קהילתיות?

קהילתיות מבטאת את מערכות היחסים ואיכותם ואת התלות בין האנשים בקהילה. כדי ליצור קהילתיות בקהילת הגן, יש לייצר מארג יחסים ושיתופי פעולה בתוך הגן ובין הגן לקהילה שהוא נמצא בה, באופן שייווצרו קשרים משמעותיים לאורך זמן. שיתוף הפעולה יכול להתקיים בכל מיני רמות של קשר מבחינת זמן, השקעה, מחויבות, מעורבות והשפעה הדדית (מתוך אוגדן "שבילים לגן העתידי").

התוכנית 'מזוודות נפתחות בבתי המשפחות של ילדי הגנים **בתפוצות** ובישראל' מאפשרת מתן הזדמנות שווה לכל משפחה ומשפחה ליצור קשר משמעותי עם משפחות נוספות בקהילת הגן, דבר המאפשר את הידוק הקשר בין המשפחות וטיפוחו, קידום ערבות הדדית ומניעת בדידות בקהילה.

קידום השפה בגיל הרך

למה חשוב לצמצם פערים בשפה, ומדוע עכשיו?

הגיל הרך הוא תקופה רגישה מאוד מבחינה התפתחותית, ולכן יש משמעות לזיהוי מוקדם של צרכים וליצירת התערבות מותאמת.

ממצאי מחקרים מראים כי במהלך תקופת הקורונה נוצרו אצל חלק מהילדים פערים שפתיים חדשים והתרחבו פערים שפתיים שהיו קיימים בעבר.

בנוסף, מחקרים מראים כי ילדים צעירים החשופים למצבי לחץ או טראומה – כמו אלו שחווים ילדים בישראל על רקע המצב הביטחוני – עלולים לפתח עיכוב שפתי או כישורי שפה ירודים, כתוצאה מהשפעת הטראומה על תפקוד קוגניטיבי, ריכוז ויכולת ורבלית. תסמינים אלה כוללים, בין היתר, ירידה באוצר המילים, קושי בהתארגנות לשונית, הפחתה ביוזמה שפתית ואף דחייה בהפקת שפה ברורה

מתוך: [SpeechPathology.com, 2023](https://www.speechpathology.com)

ידוע כי הורים וצוותי החינוך בגנים הם השותפים המרכזיים לצמצום פערים בשפה. נוסף על כך, הוכח כי קריאת ספר ובעקבותיה ניהול שיח אורייני המקדם את הבנת הטקסט והמסרים הצפונים בו, יכולים לסייע בצמצום פערים שפתיים ולתרום להרחבת אוצר המילים, מה שסייע להבנת הקריאה ולהצלחה בבית הספר וגם בטיפוח ובסיגול הרגלי קריאה עתידיים.

התוכנית 'מזוודות נפתחות בבתי המשפחות של ילדי הגנים בישראל' מקדמת את החיבור המשפחתי סביב קריאת ספרים משותפת בדרך חווייתית ויצירתית, ותסייע לפתח את ערכי אהבת הספר וטיפוח השפה העברית.

אהבת הספר וחדוות הקריאה:

אם קוראים מגיעים למקומות מופלאים...

קריאת ספרים מעשירה את אוצר המילים ומשפרת את הכתיבה והקריאה, מעודדת דמיון, יצירתיות, סקרנות ומפתחת הרגלי קריאה טובים. קורא טוב הוא אדם סקרן, ועל כן הקניית הקריאה מתחילה בטיפוח הסקרנות.

ספרות יפה וספרי מידע מרחיבים את הדעת ואת ההשכלה. ספרים מקנים לנו מידע על הנעשה במקומות אחרים, ופותחים בפנינו נושאים חדשים שאחרת לא היינו מגיעים אליהם. לידע כללי בנושאים שונים יש ערך רב לאדם מבין ומעורב. ידע רחב משפר את ההישגים הלימודיים בתחום השפה, מאפשר הבנה טובה יותר של הטקסטים הנקראים, מקדם את היכולת לשוחח ובהמשך – את היכולת לכתוב טקסטים איכותיים יותר.

ספרים גם מעוררים את הדמיון - כל קורא צריך לדמיין את מה שעומד בבסיס המילה. עובדה זו מסייעת לפיתוח מחשבה יצירתית ומשכללת מיומנויות קוגניטיביות. פיתוח הדמיון דרך ספרים מסייע להצלחה בפתרון משימות ובעיות שונות בחיי היום-יום שלנו בדרך יצירתית. הספר מעודד כניסה לעולם דמיוני, והילדים מוזמנים באמצעותו להמריא על כנפי הדמיון...

קריאת ספרים מפתחת את הרגשות שלנו ואת יכולת האמפתיה שלנו כלפי הזולת וכן מעמיקה את המודעות שלנו כלפי עצמנו. באמצעות הזדהות עם דמויות בסיפור, הילדים לומדים להתבטא ולהבין את האחרים טוב יותר, להיחשף לנקודות מבט שונות ולדרכי התמודדות ופתרונות של אחרים עם בעיות דומות לשלהם. ברוך, מ' (2003). צידה לדרך – ספרות הילדים ומקומה בעולמו של הילד בגיל הרך, בתוך פ"ש קליין וד' גבעון (עורכות). חלונות לעולם: אומנות ומדע להעשרת החוויה הלימודית בגיל הרך (עמ' 158–159). רמות, אוניברסיטת תל אביב.

הספר כמקדם ניצני אוריינות:

כאשר ילדים שומעים וקוראים ספר מוכר, הם מתחילים אט-אט לאמץ התנהגות של קוראים: הם ממקדים את מבטם בטקסט, משתמשים באינטונציה בזמן הקריאה, משתדלים להתאים בין מה שהם אומרים לאיור, מתאימים את אורך המלל לאורך הכתוב, משתמשים בשפת הספר או משבצים בדיבורם ביטויים משפת הספר.

ספרים מתאימים לקריאה עם ילדים בגיל הרך:

ספרים שיש בהם איורים גדולים ומושכים את העין.

ספרים שבעלילתם יש רצף והשתלשלות ברורים ומובנים.

ספרים המאפשרים לילד "להיכנס לקצב", לזכור את החרוזים ולדקלם את התוכן.

ספרים שיש בהם הומור, משחקי מילים, חידות, שאלות ותשובות.

ספרים שמופיעות בהם דמויות מוכרות ואהודות (בני אדם, בעלי חיים ודמויות דמיוניות).

ספרים העוסקים בנושאים קרובים לילד.

ספרים שהילד אוהב לחזור אליהם.

כיצד להפוך למשפחה של קוראים?

קריאה אינטימית שבה לוקחים חלק רק הילד וההורה מחזקת בילד את ההרגשה כי ספרים וסיפורים הם נושא מעניין לשיחה, ופעילות זו יכולה לקרב בין המשוחחים.

מחקרים בתחום של קריאת ספרים לילדים מראים שלא רק מספר הספרים שאנו מקריאים לילד והתדירות שבה אנו עושים זאת חשובים אלא – ובמיוחד – חשובה איכות האינטראקציה שבין ההורה והילד בעת הקריאה בספר, וחשוב מה ההורה עושה באינטראקציה הזו. המחקרים מראים שהאופן שבו ההורה מקריא לילד את הספר משפיע על התפתחות אוצר המילים של הילד ועל הישגי הקריאה שלו בגן ובבית הספר (סגל ודרורי 2005).

חשוב לשוחח עם הילד על הנושא המרכזי בספר ועל נושאים אחרים המתקשרים לנושא הסיפור. בתוך כדי קריאה אפשר לשאול שאלות כמו: "מה לדעתך יקרה בהמשך הסיפור?" או "את מי מזכירה לך הדמות בסיפור?". עם ילדים בגיל הרך רצוי לקדם שיח שמתמקד באיורים בספר ובקישור בין ההתרחשויות בטקסט לבין הפרטים באיורים.

על ידי הסבר הטקסט וביאור מילים קשות אנו מפתחים את יכולת הבנת הנקרא של הילד ואת אוצר המילים שלו. הדיון בחוויות אישיות העולות מהסיפור עוזר לילד לגלות כי הנושאים שמעסיקים אותו מעסיקים גם אחרים. הדיון עוזר לילד להבין את רגשותיו ואת רגשות האחר, וללמוד על דרכי התמודדות של אחרים בנושאים שמעסיקים ומטרידים אותו.

כדאי גם לשוחח בהקשרים מעבר לטקסט ודיון בשפה הכתובה, כגון הסבר תופעות שונות, מתן פרשנות והעלאת השערות, ודיון בשפה הכתובה כגון על אותיות, מילים ומשפטים שמופיעים בטקסט.

חשוב שלא לפגום באסתטיקה של הרצף הסיפורי, ולכן יש להימנע מריבוי עצירות ממושכות. כדאי לקרוא את הספר כמה פעמים ובכל פעם לפתח שיח בנושא אחר. ילדים צעירים אוהבים לשמוע את אותו הסיפור שוב ושוב. כאשר הם כבר מכירים את העלילה, הם יכולים "לקרוא" את התמונות ולספר לכם את הסיפור במילים שלהם.

כיצד להפוך למשפחה שוחרת תרבות ואומנות?

חינוך לתרבות ואמנות הוא מרכיב חיוני ובלתי נפרד מחינוך איכותי ושלם המעשיר את עולמם של הילדים. חשוב להפגיש את הילדים עם יצירות אמנות - יצירות שנוצרו בידי אמנים ואמניות ישראלים ובינלאומיים כבר מהגיל הצעיר. הדבר מתאפשר בהזדמנויות שונות כגון: ביקורים בגלריות ובמוזיאונים, עיון בספרי אמנות, סיור וירטואלי באתרי המוזיאונים באינטרנט, באמצעות יצירות האמנות שנמצאות בחוברת הזאת ועוד. למפגשים הללו יתרונות רבים להתפתחות האישית והחברתית, בין השאר: פיתוח ידע בתחום האומנות ובתחומים נוספים, מיומנויות קוגניטיביות, מיומנויות רגשיות וערכים בהקשר משמעותי.

התבוננות ביצירת אמנות היא סובייקטיבית. הילדים עשויים לחבר את הנראה ביצירה אל עולמם, אל מה שמעסיק אותם בעת הנוכחית ולשתף אחרים. כל ילד יכול לראות ביצירה מסוימת משמעויות ייחודיות, הנובעות מהתבוננותו האישית והחווייה הפנימית שלו. יצירות אמנות מעוררות בצופים הצעירים אסוציאציות תוך כדי ההתבוננות המשותפת.

בהקשר זה גם איורים בספרי ילדים, נחשבים ליצירות אמנות וחשוב להעמיק בהם את ההתבוננות מתוך הקשר לטקסט ובלעדיו. "איורים הם יצירות האמנות הראשונות שאנו פוגשים בילדותנו" אמרה אילה גורדון ממוזיאון ישראל. מפגש עם יצירת אמנות כמו גם ספרות, מעורר מערך של תגובות רגשיות, הכולל גם תהליכים בלתי מודעים. ההקשבה לילדים מתוך עניין מעניקה להם אפשרות להביע את עצמם, לשמוע אחרים, לשתף ולעבד חוויות ולשכלל את הכשירות הלשונית. אלה חשובים לרווחה הרגשית והשלמות של הילדים.

(להפוך לקשת', משרד החינוך, 2024).

בבואנו להתבונן ביצירת אמנות ראשית נאפשר תגובות ספונטניות. אחר כך נשאל את עצמנו "מה רואים? ומה עוד רואים?", אם היצירה מעניינת אותנו נוכל להקדיש לכך זמן ממושך. אט אט יתגלו עוד ועוד פרטים ויעלו רעיונות ומחשבות... בשלב הבא נוכל לקבל מידע אודות היצירה והאמן/אמנית ממקורות זמינים.

מוזמנים להיכנס לקידור או לסרוק את קוד ה-QR על מנת לצפות בשידור קצר לכל המשפחה מתוך מערכת השידורים הלאומית: "איור וסיפור"

זמן של קסם הורים וילדים: קריאה משותפת בספרות ילדים

סיפורי הילדים מלאים בקסם וידועים כמקור כוח וריפוי בשל אופיים הייחודי. הסיפורים מאפשרים שיח על נושאים מורכבים בתוך שימוש בהרחקה: אי שם, לפני שנים רבות... הם מסייעים לנו, המבוגרים, להדריך את ילדינו וללמד אותם על החיים והעולם סביבם. הם עוזרים לנו לחשוף את ילדינו באופן מותאם ורגיש לצער ולעיתים לסבל שיש בחיים ועם זאת לחזק ולהעביר מסר שהעולם הוא טוב ומיטיב, שיש סדר בעולם, יש התחלה ויש סוף.

לצד תרומתם החשובה של ספרים לשיפור מיומנויות השפה, אין ספק שלזמן הקריאה יחד ישנה חשיבות רבה גם בהיבט האישי-רגשי. זמן הקריאה יחד משמש מרחב בטוח ורגוע, מרחב של נוכחות מלאה והקשבה. מרחב שבו אתם מלווים את ילדכם בביטחון לאורך העלילה המתפתחת. אתם מעבירים לילדכם מסר שהוא אהוב וחשוב, שאתם פה בשבילו להקשיב לרחשי ליבו. זהו זמן של קסם שבו הכול יכול להיות וכמו הדמויות בסיפור גם לו יש כוחות, גם הוא יכול להשפיע, גם הוא יכול לעשות טוב.

דגשים לקריאת סיפור

מקום וזמן

בחרו מועד נוח המאפשר לכם לעצור לרגע מעיסוקכם, להיות "כאן ועכשיו".

חיבור לילד

בחנו מה מעניין את ילדכם, במה הוא מתעניין, מה מסקרן אותו. בהתאם לכך בחרו את הספרים שתבחרו להקריא לילדכם ובמהלך הקריאה התאימו את הקצב ושימו לב במה הוא בוחר להתמקד, על מה הוא שואל שאלות, מה עוד הוא רוצה לדעת...

הקראה פעילה

השתמשו בקולכם כשאתם מקריאים לילדכם סיפור, הצביעו על איורים, דמויות, חזרו על צלילים והיו ערניים לקצב הקריאה ובמידת הצורך עצרו את הקריאה ואפשרו לילד לשאול שאלות, לחזור לדף קודם וכולי...

שאלת שאלות

עוררו את סקרנותו של ילדכם באמצעות שאלות שאלות. לדוגמה: "מה היית עושה במקומו?"; "למה לדעתך הוא עצוב?"; "יש לך רעיון איך אפשר לעזור לו?".

שיתוף

שתפו את ילדכם בקריאה, בקשו ממנו לחזור אחריכם על צלילים, לקרוא בשם הדמות, בקשו ממנו להצביע על דמות, חפץ וכולי... מעורבותו של הילד תגביר את סקרנותו ותעורר בו עניין להמשיך בקריאה.

חוויה מיטיבה

המטרה בסופו של דבר היא חוויה חיובית לילד וגם להורה, זיכרון מתוק ממפגש שמחזק את הקשר הורה ילד וגם משפר מיומנויות שפתיות, תקשורת ועוד...

כיצד נקרב את הספרים לעולמם של הילדים?

נגישות

המשחקים השונים. מקמו את הספרים במקום נגיש המאפשר לילדכם להגיע אליהם בעצמו ולבחור.

חיבור אישי

חיבור אישי – בחרו ספרים שיש להם חיבור לעולמו של ילדכם, חשבו על נושאים שמסקרנים אותו. לדוגמה: חיות, מכוניות, קסמים, פיות, אבירים וכולי...

מרחב

מרחב - בחרו מרחב שקט ורגוע שיהיה נוח לשבת בו יחד, לאחוז בנוחות את הספר ולדפדף. השתדלו להיות פנויים מעיסוקים אחרים ולהתמקד ברגע הזה, בזמן הקריאה, הביטו אל ילדכם, שבו קרוב אליו, חבקו ברגע מתאים, לטפו והביעו רגש במילים ובמגע.

דוגמה אישית

דוגמה אישית – הדרך הטובה ביותר ללמד את ילדכם היא לשמש להם דוגמה. אין זה פלא שילדים בגיל הרך משתוקקים כל העת לאחוז טלפון נייד - הם רואים אותנו, המבוגרים. תנו להם דוגמה: אחוז בספר, אפשרו להם לראות אתכם מתעניינים בספר, שוחחו עימם על כך.

'שבוע התפוצות בישראל' - מתחיל בגני הילדים

ב-1 במרץ 2026 ועד סוף החודש נציין ברחבי העולם בקרב הקהילות היהודיות את חודש התפוצות בסימן חודש החיבוקים – הזמנה עולמית לעצור לרגע את המרוץ, ולהיזכר בכוחו הפשוט והמרפא של חיבוק. גם אנחנו בישראל, במסגרת גני הילדים, ציינו את האירוע עם "שבוע חיבוק ישראלי" שכולו רוך, קירבה, הכרת תודה ואהבת אדם ונציין ביחד אתכם את חודש התפוצות.

במהלך החודש, נקדיש זמן ומחשבה לשאלה:

למי היינו רוצים להעניק חיבוק – לאו דווקא חיבוק פיזי, אלא כזה שבא לידי ביטוי במילים טובות, ציור, מעשה טוב או מחווה שמחממת את הלב – מחוץ למעגל הקרוב של חברינו בגן?

האם זה הסייר/ת או שומר/ת הגן שפותח כל בוקר את השער עם חיוך? אולי ילדי כיתה א' בבית הספר הסמוך שעדיין מתרגשים בכל בוקר? אולי צוות המרפאה, הספרנית, הנהג/ת, או אפילו השכנים הוותיקים שמלווים את הקהילה כבר שנים?

ונוסיף גם מחשבה חשובה:

איך נעניק חיבוק לטבע?

אולי נצא יחד לנקות סביבה טבעית ליד הגן, אולי נתחיל לטפח גינה קהילתית קטנה – שתצמח יחד איתנו, באהבה.

ילדי הגן יהיו שותפים מלאים בבחירת היוזמות:

נשוחח יחד, נחשוב, נחלום, נציע רעיונות – ונבחר יחד מה נרצה לעשות. נבהיר לילדים שחיבוק יכול להיות גם בדרך אחרת המבטאת אכפתיות – כמו לומר מילה נעימה, להכין ציור, לעזור למישהו או לשמח אותו במחווה קטנה וחמה.

הילדים ישתתפו גם בביצוע הפעולות, מתוך תחושת שייכות, אחריות וגאווה על התרומה שלהם לקהילה

נשאל:

מי זקוק לחיבוק שלנו?

איך אפשר להעניק חיבוק גם בלי מגע – דרך מילה טובה, ציור, חיוך או ברכה?

איך נרגיש כשניתן חיבוק כזה?

ואיך לדעתנו ירגיש מי שיקבל אותו?

חודש חיבוק ישראלי הוא הזדמנות ללמוד ולהפנים, מגיל צעיר, שהלב נפתח ומתרחב כשאנחנו נותנים לאחר קירבה, חום וחסד ומקבלים בחזרה.

כי חיבוק – אמיתי, פשוט, נוכח – יש לו כוח לחבר, לרפא, ולבנות קהילה חזקה ואכפתית יותר.

זה מתחיל כאן – **אצלנו בגן הילדים.**

אנו מזמינים אתכם המשפחות

להיות שותפות בעשייה בחודש החיבוק הישראלי

הדפים הבאים הינם דפים לגזירה – מיועדים להכנות המזוודה ותכולתה וייעשו על פי בחירת צוות הגן.

לרשותכם:

שלט התכנית אותו יש להצמיד לכל מזוודה (3 העתקים)

כריכה למחברת המיועדת לשיתוף חוויות והצעות לחיבוקים משמעותיים. (3 העתקים) יש להוסיף את שם הגן ולהדביק לכל אחת מהמחברות לפני ההכנסה למזוודה.

לוח זמנים לכל מזוודה- (3 העתקים) יש למלא את הפרטים לפי סדר האירוח בלוח הזמנים בחוברת הנמצא בעמוד 8 ולמלא את ההעתק לשמירה בגן

תכנית ארצית של האגף לחינוך הגיל הרך

'מזוודות נפתחות'

בבתי משפחות ילדי הגנים בקהילות היהודיות בתפוצות ובישראל'

מסע לחיזוק:

השפה העברית, הלכידות החברתית והאהבה לאמנות
בסימון: מתחזקים בחיבוק- עצמי, משפחתי וקהילתי

תכנית ארצית של האגף לחינוך הגיל הרך

'מזוודות נפתחות'

בבתי משפחות ילדי הגנים בקהילות היהודיות בתפוצות ובישראל'

מסע לחיזוק:

השפה העברית, הלכידות החברתית והאהבה לאמנות
בסימון: מתחזקים בחיבוק- עצמי, משפחתי וקהילתי

תכנית ארצית של האגף לחינוך הגיל הרך

'מזוודות נפתחות'

בבתי משפחות ילדי הגנים בקהילות היהודיות בתפוצות ובישראל

מסע לחיזוק:

השפה העברית, הלכידות החברתית והאהבה לאמנות
בסימון: מתחזקים בחיבוק- עצמי, משפחתי וקהילתי

תכנית ארצית של האגף לחינוך הגיל הרך

"מזוודות נפתחות בבתי המשפחות
של ילדי הגנים בקהילות היהודיות בתפוצות
ובישראל"

מחברת 'החיבוק הישראלי' של גן

תכנית ארצית של האגף לחינוך הגיל הרך

"מזוודות נפתחות בבתי המשפחות
של ילדי הגנים בקהילות היהודיות בתפוצות
ובישראל"

מחברת 'החיבוק הישראלי' של גן

תכנית ארצית של האגף לחינוך הגיל הרך

"מזוודות נפתחות בבתי המשפחות
של ילדי הגנים בקהילות היהודיות בתפוצות
ובישראל"

מחברת 'החיבוק הישראלי' של גן

לוח הזמנים של מסע המזוודה לגזירה ושמירה בגן

מזוודה מס'					
יש להשיב את המזוודה לגן תוך שבוע					
מס'	שם הילד/ה	שמות ההורים	כתובת	טלפון	תאריך מסירת המזוודה *יש להחזיר את המזוודה לגן
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					

לוח הזמנים של מסע המזוודה לגזירה ושמירה בגן

מזוודה מס'					
יש להשיב את המזוודה לגן תוך שבוע					
מס'	שם הילד/ה	שמות ההורים	כתובת	טלפון	תאריך מסירת המזוודה *יש להחזיר את המזוודה לגן
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					

לוח הזמנים של מסע המזוודה לגזירה ושמירה בגן

מזוודה מס'					
יש להשיב את המזוודה לגן תוך שבוע					
מס'	שם הילד/ה	שמות ההורים	כתובת	טלפון	תאריך מסירת המזוודה *יש להחזיר את המזוודה לגן
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					